

Michael Rittstein vystavuje do 26. októbra v Žiline. Vpravo jeho obraz V údolí smrti, ktorý vznikol pri návšteve národného parku Death Valley v USA. FOTO: PETER LUKÁČ

Naozajstná náklonnosť Michaela Rittsteina

Peter Lukáč

Profesor Akadémie výtvarných umení v Prahe Michael Rittstein, ktorý patrí k najvýznamnejším predstaviteľom expresívnej figuratívnej maľby v Česku, oslávil pred niekoľkými dňami 65. narodeniny. Intelektuálovi s imidžom rockera usporiadali pri tejto príležitosti výstavu Naozajstná náklonnosť v Považskej galérii umenia v Žiline.

Tvorba Michaela Rittsteina prešla za 40 rokov množstvom formálnych a obsahových zvrátov. Veľmi skoro si však vypracoval svoj nezameniteľný maliarsky rukopis. Je brilantným koloristom, jeho obrazy sršia farbami. Pre jeho gestickú maľbu je hádam najcharakteristickejšia akási symbióza medzi zdanlivým chaosom na jednej strane a premyslenou koncepciou a vnútorným poriadkom diela na strane druhej. Jeho maľba sa vyznačuje tvarovou deformáciou, s obľubou rozprávky groteskné príbehy, obrazy hýria vtipom a sarkazmom, s patričným zveličením až k hranici surrealizmu.

Učitelia si nechávali jeho obrazy

Na rozdiel od mnohých iných výtvarných umelcov sa Rittstein prepracoval na dráhu profesionálneho umelca úplne priamočiarým spôsobom. „Nič iné som ani robiť nechcel. Maľo-

vane a kreslenie bolo - okrem športu, kde som ako dorastenec pretekársky plával - v podstate jediné, čo ma naozaj bavilo.“

Jeho talent sa prejavil už v detstve. „Ako prvý si to všimol otec, tak ma nechával kresliť. Kreslil som aj v škole a učitelia si nechávali moje výkresy. Keď som pred rokmi stretol jednu svoju bývalú pani učiteľku, tak mi povedala, že ešte stále ukazuje moje obrázky žiakom,“ dodáva umelec.

Ďalšie smerovanie tak bolo prirodzené, najskôr Stredná odborná výtvarná škola Václava Hollara v Prahe a potom pražská AVU kam nastúpil v roku 1968 do ateliéru profesora Arnošta Padrlika. „Bolo to obdobie konca politického uvoľnenia - školu sme začínali štrajkom a demonštráciou proti Rusom. V ateliéri sa zišla veľmi dobrá partia, mnohí z nej neskôr spolu so mnou zakladali a pôsobili v združení 12/15. Pozdž, ale prece. Bolo to vyslovene priateľské združenie, kde sme sa stretávali po ateliéroch s Jiřím Chalupeckým a Magdou Jetelovou. Neskôr sa k nám pridali aj Jiří Načeradský či Jiří Sopot.“

Rittsteinov umelecký prejav sa formoval od konca 60. rokov. Výtvarných vzorov nemal veľa. „Rád som navštevoval výstavy Bedřicha Dlouhého či Karla Nepraša. V tom čase pri-

„Permanentne mám pri sebe zápisník, lebo fotka realitu skresľuje. Keď prídete pred veľký kopec, zapôsobí na vás ako veľký kopec a tak si ho i nakreslíte. To je princíp kresby.“

Michael Rittstein
maliar

chádzala prvá vlna minimalizmu a konceptuálneho umenia. Hovoril som si, 'Ježišmaria toto nepoznám.' Taký čistý intelektuálny svet, pracovalo sa tam čierno-bielo. Na mňa teda zostal ten 'bordel' reálneho sveta a s radosťou som sa ho ujal. To, čo chceli iní umelci, som rešpektoval, ale považoval za ich estetiku. Ja som si našiel, lokálnu históriu, to nerobil nikto. Stal sa zo mňa režisér sociálnych drám,“ smeje sa Rittstein.

Svojou expresívnosťou, farebnosťou a tvarovou deformáciou Rittsteinovo dielo trochu pripomína Chaima Soutina

či Karla Appela. „Sú to umelci, ktorí ma bavia a sú mi blízki.“ Pripúšťa vplyv postmodernity, ale na rozdiel od nich výrazové prostriedky používa voľne a nešetrí detailmi. „Dôležitý je kontrast. Keď si pán Chalupecký pozeral moje obrazy, tak mi povedal: 'Pán Rittstein, keď vidím tú figúru, bol by to nádherný expresívny obraz'. Na to som mu povedal, 'Pán Chalupecký, ale tie pekné expresívne obrazy už predo mnou namaloval niekto druhý',“ spomína Rittstein.

Dobrý maliar - prírodný úkaz

Históriu, ale aj nové trendy vo výtvarnom umení, a zvlášť v maliarstve, stále dôsledne sleduje. „Spoločne s mojimi študentmi chodíme na študijné cesty po svetových múzeách a galériách. Sledujem všetko od Moneta ku Canalettovi. Napríklad u Moneta ako hmotou, prostredníctvom lekárenského nástroja americkú abstrakciu, u Canaletta ako piatimi ťahmi kreslí figúrky. Oba póly sú pre mňa zaujímavé, ale ani jednému nedávam prednosť. Keď vidím dobrého maliara, stojím pred ním s pokorou ako pred prírodným úkazom. Chcem, aby mal môj obraz rovnakú energiu, ale to je všetko,“ hovorí Rittstein, ktorý si stále niečo kreslí. „Permanentne mám pri sebe zápisník, lebo

fotka realitu skresľuje. Keď prídete pred veľký kopec, zapôsobí na vás ako veľký kopec a tak si ho i nakreslíte. To je princíp kresby. Spája váš emocionálny zážitok. Keď si veľký kopec len odotíte, tak je z neho len malý hrbolček. Mám asi 15-tisíc kresieb, ktoré sú akýmsi mojím zásobníkom, či lepšie povedané zbierkou nápadov.“

Súčasná maľba inklinuje k veľkým formátom, požadujú ich galeristi, komerčné dôvody tu zaiste hrajú svoju rolu. Umelecká kritika vždy zdôrazňuje, že kvalita a monumentálnosť diela nie sú determinované rozmerom. Aký formát vyhovuje Rittsteinovi? „Mám rád obrazy maličké aj veľké, mám rád detaily, pre mňa je Norbert Grund veľmi obľúbený maliar. Keď však vidím veľký abstraktný obraz, nech si hovorí kto chce, čo chce, štvorcový meter farby štvorcovým centimetrom nenahradíte,“ hovorí. „Americkí maliari farebných polí to vedeli veľmi dobre. Maľujem s obľubou aj malé formáty, skutočne sa však vyžívam vo veľkých plátnach. Keď akoby do obrazu vchádzam vlastnými proporciami, keď oproti nemu stojím fyzicky. Stojíme proti sebe a je to priestor, do ktorého sa zmestím,“ dodáva Rittstein, ktorého výstava v Žiline potrvá do 26. októbra.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ
AUTOR JE SPOLUPRACOVNÍK PRAVDY